

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL LIETUVOS VALSTYBINIAME MOKSLO IR STUDIJŲ FONDE ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2008 m. gegužės 29 d. Nr. FA-P5-50-19-53
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 5-ojo audito departamento
direktorės Daivos Bakutienės
2007-06-04 pavedimą Nr. P5-50-19

Auditą atliko vyriausioji valstybinė auditorė
Ona Kunigėlienė

Auditas pradėtas 2007-06-04
Auditas baigtas 2008-05-29

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrolė.lt

TURINYS

Ižanga	3
Audito apimtis ir metodai	4
Pastebėjimai, išvados, rekomendacijos	5
1. Pastebėjimai, turėję įtakos finansinėms ataskaitoms	5
1.1. Programai 1.1 „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ vykdyti skirtų asignavimų apskaita ir naudojimas	5
1.2. Kiti pastebėjimai	8

IŽANGA

Valstybinis finansinis (teisėtumo) auditas atliktas Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 5-ojo audito departamento direktorės Daivos Bakutienės 2007 m. birželio 4 d. pavedimu Nr. P5-50-19. Auditą atliko vyriausioji valstybinė auditorė Ona Kunigėlienė.

Audituojamas subjektas – Lietuvos valstybinis mokslo ir studijų fondas (toliau – Fondas) yra biudžetinė įstaiga, įsteigta mokslinių tyrimų ir eksperimentinei plėtrai vykdyti bei teikti paskolas studentams. Adresas: A. Goštauto g. 12–407, 01108 Vilnius, identifikavimo kodas – 191722967. Fondo steigėjas – Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Audituojamu laikotarpiu Fondui vadovavo Sigitas Renčys, vyriausiąja finansininke dirbo Jelena Tkačenko.

Audituojamas laikotarpis – 2007 metai.

Audito tikslas – ištirti vidaus kontrolės ir apskaitos sistemas, įvertinti įvykusias ūkines operacijas ir įvykius, jų parodymą finansinėse ir kitose ataskaitose, įvertinti sudarytų sutarčių ir priimtų sprendimų, susijusių su lėšų ir turto valdymu, naudojimu ir disponavimu jais, teisėtumą, įvertinti valstybės biudžeto asignavimų 2008 metų išlaidoms ir nefinansiniam turtui įsigyti poreikio planavimą teisėtumo požiūriu.

Ši ataskaita yra sudėtinė išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, valstybės biudžeto projekto, valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitos, dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos, dalis.

Audito ataskaitoje pateikti tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė apie finansinę atskaitomybę ir kitas ataskaitas, valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams pareiškiami audito išvadoje.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Audito metu buvo vertinama Fondo 2007 metų finansinė atskaitomybė: Išlaidų sąmatų vykdymo 2007 m. gruodžio 31 d. balansas (forma Nr. 1), Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2007 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 2), Ilgalaikio materialiojo ir nematerialiojo turto 2007 m. apyskaita (forma Nr. 3), Atsargų ir trumpalaikio materialiojo turto 2007 m. apyskaita (forma Nr. 4), Debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2007 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. 6), Kitų įstaigų etatų ir struktūros plano įvykdymo 2007 m. gruodžio 31 d. ataskaita (forma Nr. B-9).

Audituojamu laikotarpiu Fondas vykdė tris programas: 1.1 „Šalies mokslo plėtros skatinimas“, kuriai vykdyti patvirtinta 30 062,0 tūkst. Lt, gauta ir panaudota 29 540,9 tūkst. Lt, 1.2 „Veiklos užtikrinimas“ (patvirtinta 1 895,3 tūkst. Lt, gauta ir panaudota 1 760,3 tūkst. Lt), 2.3 „Studentų kreditavimo sistemos plėtojimas“ (patvirtinta, gauta ir panaudota 20 800 tūkst. Lt).

Išlaidų sąmatų vykdymo 2007 m. gruodžio 31 d. balanso aktyvo (pasyvo) likučiai – 132 820,9 tūkst. Lt.

Fondas pavaldžių įstaigų neturi.

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus, patvirtintus Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2002 m. vasario 21 d. įsakymu Nr. V-26 (su vėlesniais pakeitimais ir papildymais).

Auditui taikytinas reikšmingumo lygis (maksimaliai priimtina klaida) yra 2 proc. išlaidų, nurodytų Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2007 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje (forma Nr. 2) – tai sudaro 1 042 tūkst. Lt, ir 2 proc. sąskaitų likučių sumos, nurodytos Išlaidų sąmatų vykdymo 2007 m. gruodžio 31 d. balanse (forma Nr. 1) – tai sudaro 2 656,4 tūkst. Lt.

Norėdami gauti įrodymų audito tikslams pasiekti, nustatėme reikšmingų rizikos veiksnių galimą poveikį finansinei atskaitomybei bei valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumui ir naudojimui įstatymų nustatytiems tikslams, taip pat įvertinome Fondo vadovybės numatytas priemones vidaus kontrolės rizikai mažinti ir valdyti.

Remdamiesi išankstinio tyrimo metu nustatytais rizikos veiksniais, Fonde atlikome analitines ir savarankiškas audito procedūras.

Ištyrę kontrolės aplinką ir atlikę detalius testus (savarankiškas audito procedūras), nustatėme sisteminių ir atsitiktinių klaidų, turėjusių įtakos Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitos (forma Nr. 2) teisingumui.

Atliekant audito procedūras buvo nustatytos klaidos, kurios neturėjo reikšmingos įtakos finansinių ataskaitų teisingumui ir valstybės lėšų ir turto valdymui, o buvo susijusios su neefektyvia

vidaus kontrole. Šios klaidos nurodytos audituojamam subjektui Valstybės kontrolės rašte (2008-05-20 Nr. S-(50-1.11)-1007).

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. Pastebėjimai, turėję įtakos finansinėms ataskaitoms

1.1. Programai 1.1 „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ vykdyti skirtų asignavimų apskaita ir naudojimas

Fondas neužtikrino, kad programai „Šalies mokslo plėtros skatinimas“ vykdyti skirti asignavimai būtų naudojami ir apskaitomi pagal teisės aktų reikalavimus.

Fondas Prašymų teikimo, jų nagrinėjimo, lėšų skyrimo, ataskaitų teikimo ir vertinimo tvarkos apraše¹ nustatė vykdomų mokslo plėtros projektų lėšų skyrimo reikalavimus ir patvirtino projektų išlaidų sąmatos formą, pagal kurią projektų vykdytojai turi pateikti prašomų išlaidų apskaičiavimo pagrindimą, tačiau nenustatė, kad visos projekto išlaidos būtų apskaičiuojamos išlaidų straipsniuose pagal patvirtintą Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų ekonominę klasifikaciją² (prekių ir paslaugų naudojimo išlaidas nereikalaujama apskaičiuoti pagal visus išlaidų straipsnius). Fondas minėtame apraše neteisingai nurodė, kad kitoms išlaidoms priskiriamos išlaidos pagal autorines sutartis. Įstaigos, norinčios gauti paramą projektams vykdyti, projekto sąmatos pagrindimą pateikė pagal Fondo nustatytus sąmatos sudarymo reikalavimus, todėl projektų išlaidų sąmatos apskaičiavimo pagrindimas neatitinka patvirtintos Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų ekonominės klasifikacijos³, pagal kurią išlaidos pagal autorines sutartis priskiriamos paslaugų išlaidoms. Kai kuriems projektams vykdyti patvirtintos išlaidų sąmatos neatitinka pateiktų projektų vykdytojų išlaidų pagrindimo pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius, dalis išlaidų yra nepagrįstos konkrečiais apskaičiavimais. Taip Vilniaus onkologijos institutui buvo patvirtinta 132,5 tūkst. Lt išlaidų medikamentams sąmata be konkrečių apskaičiavimų, tai yra, nenurodyta, kokių medikamentų ir kiek planuojama panaudoti vykdant projektą.

¹ Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo direktoriaus patvirtintas Prašymų teikimo, jų nagrinėjimo, lėšų skyrimo, ataskaitų teikimo ir vertinimo tvarkos aprašas (2005-08-24 įsakymas Nr. VI-35 su vėlesniais pakeitimais).

² Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtinta Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų ekonominė klasifikacija (2003-07-03 įsakymas Nr. 1K-184, 2005-09-29 Nr. 1K-280 redakcija).

³ Ten pat.

Dėl nustatytų neteisingų reikalavimų projekto sąmatai pagrįsti pagal ekonominės klasifikacijos straipsnius susidarė prielaidos projektų vykdytojams neteisingai planuoti, naudoti ir apskaityti patirtas išlaidas.

Nepakankamai įvertinus projektui vykdyti skiriamų lėšų pagrįstumą, daugelio įstaigų pateiktose projektų išlaidų sąmatose suplanuotos 309,2 tūkst. Lt išlaidos kitų paslaugų straipsnyje nepagrįstos skaičiavimais. Šias išlaidas Fondas patvirtino įstaigų vykdomų projektų sąmatose, o įstaigos šias lėšas naudojo institucijos išlaikymui: elektrai, šildymui, komunalinėms paslaugoms, ilgalaikio turto einamajam remontui ir vienkartinėms išmokoms mokėti. Įvertinus tokį išlaidų poreikį pavedimams vykdyti, asignavimai turi būti planuojami kituose išlaidų straipsniuose, vadovaujantis Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų ekonomine klasifikacija⁴.

Fondas apskaitė 309,2 tūkst. Lt faktines išlaidas, nesivadovaudamas Buhalterinės apskaitos įstatymo⁵ 12 str. 1 ir 2 dalimis, kuriose nurodyta, kad visi ūkiniai įvykiai turi būti pagrįsti apskaitos dokumentais, ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių⁶ 68 punktu, kuriame nurodoma, kad įvykdžiusi pavedimą įstaiga nusiunčia lėšas pervedusiam asmeniui ataskaitą ir pateikia buhalterinės apskaitos dokumentus, pagrindžiančius išlaidų panaudojimą. Šiuo atveju projektus vykdančios įstaigos pateikė Fondui ataskaitas, kuriose nurodė patirtas išlaidas, tačiau apskaitos dokumentų, pagrindžiančių gautų lėšų panaudojimą, nepateikė.

Fondas pripažino projektų vykdytojų patirtas išlaidas (2 308,9 tūkst. Lt) pagal nepateiktus ir netinkamai įformintus apskaitos dokumentus. Kai kurios atsakingos už projekto vykdymą įstaigos pateikė ataskaitas, kuriose nurodė pervestas projektų partneriams lėšas, ir nepateikė patirtas išlaidas pagrindžiančių dokumentų (Biotechnologijos institutas, Kauno technologijos universitetas ir kitos). Dalyje projektų vykdytojų pateiktų ataskaitų, pagal kurias už projekto vykdymą atsiskaitė atsakinga institucija, pateikti duomenys pagrįsti netinkamai įformintais faktines išlaidas pagrindžiančiais apskaitos dokumentais (nenurodyta, kokias prekes įstaiga įsigijo ir panaudojo vykdydama projektą, kokias pirkto paslaugas, kokiems darbuotojams ir autoriams mokėjo atlyginimus ir už kokius darbus). Projekto vykdytojai apie patirtas išlaidas projektui vykdyti ataskaitas teikia Mokslo skyriui, tačiau šiam skyriui pateiktų ataskaitų duomenys su apskaitos skyriui pateiktomis ataskaitomis nederinami. Iš nurodytos 2 308,9 tūkst. Lt faktinių išlaidų sumos Fondas neteisingai apskaitė Vilniaus onkologijos instituto projekto 30,1 tūkst. Lt faktinių išlaidų, kurių institutas nenurodė atsiskaitydamas už projektui vykdyti patirtas išlaidas ataskaitoje (forma Nr. 2) ir nepateikė Fondui išlaidas pagrindžiančių dokumentų. Šiuo atveju nesivadovauta Biudžetinių įstaigų buhalterinės

⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtinta Valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų ekonominė klasifikacija (2003-07-03 įsakymas Nr. 1K-184, 2005-09-29 Nr. 1K-280 redakcija).

⁵ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574.

⁶ Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 (nutarimo 2005-06-21 Nr. 687 redakcija).

apskaitos taisyklių⁷ 261 punktu, kuriame nurodyta, kad faktinės išlaidos apskaitoje registruojamos laikotarpiu, kuriuo jos buvo patirtos.

Atliekant auditus paramą gavusiose įstaigose, nustatyta:

– Biotechnologijos institutas neteisingai pateikė Fondui projektams vykdyti patirtas išlaidas – 593,9 tūkst. Lt, iš jų: pagal išankstinius apmokėjimus ilgalaikiam turtui įsigyti – 79,4 tūkst. Lt (ilgalaikis turtas buvo gautas 2008 m.).

– Chemijos institutas (48,9 tūkst. Lt) ir Lietuvių kalbos institutas (21,0 tūkst. Lt) neteisingai pateikė Fondui patirtų išlaidų ataskaitas, nurodydami išankstinius apmokėjimus už ilgalaikio turto įsigijimą (ilgalaikis turtas buvo gautas 2008 m.).

Apskaitydamas 2 618,1 tūkst. Lt (309,2+2 308,9) faktinių išlaidų Fondas nesivadovavo Buhalterinės apskaitos įstatymo⁸ 12 str. 1 ir 2 dalimis, kuriose nurodyta, kad visi ūkiniai įvykiai turi būti pagrįsti apskaitos dokumentais, ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių⁹ 68 punkto nuostatomis (apskaitė pagal nepateiktus ir neteisingai įformintus apskaitos dokumentus).

Fondas, pagal Biudžeto sandaros įstatymo¹⁰ 7 str. 1 dalį, būdamas atsakingas už programų vykdymą, programų sąmatų sudarymą ir vykdymą neviršijant patvirtintų asignavimų sumų, už paskirtų asignavimų efektyvų, atitinkančių programoje nustatytus tikslus ir rezultatyvų naudojimą, nepareikalavo visų išlaidas patvirtinančių dokumentų.

Fondo vykdomų projektų išlaidų sąmatos kai kuriais atvejais nepagrįstos tinkamais išlaidų apskaičiavimais. Fondas neužtikrino teisės aktuose nustatytų reikalavimų, kad lėšos projektams vykdyti būtų skiriamos ir naudojamos pagal visus išlaidų straipsnius. Dėl to, kad Fondas iš projektus vykdančių įstaigų nepareikalavo išlaidas pagrindžiančių apskaitos dokumentų, įrodančių, kad buvo patirtos išlaidos projektams vykdyti, ir nepareikalavo, kad patirtos išlaidos būtų pagrįstos tinkamai įformintais apskaitos dokumentais, negalime patvirtinti, kad iš suvestinėje Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2007 m. gruodžio 31 d. ataskaitoje nurodytos 52 032,9 tūkst. Lt faktinių išlaidų sumos 2 618,1 tūkst. Lt suma yra teisinga ir šios išlaidos patirtos vykdant projektus.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 str. 1 d. 1 p. ir 7 str., biudžeto asignavimų valdytojai ir jiems pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų vadovai įstatymų nustatyta tvarka atsako už programų vykdymą, už paskirtų asignavimų efektyvų,

⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės (2001-03-16 įsakymas Nr. 70, 2006-07-13 įsakymo Nr. 1K-256 redakcija).

⁸ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574.

⁹ Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-14 nutarimu Nr. 543 (2005-06-21 nutarimo Nr. 687 redakcija).

¹⁰ Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymas, 2003-12-23 Nr. 1946.

atitinkantį programoje nustatytus tikslus ir rezultatyvų naudojimą, buhalterinės apskaitos organizavimą ir finansinės atskaitomybės rengimą, jos pateikimą pagal įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimus.

Vadovaujantis Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos organizavimo taisyklių¹¹, patvirtintų Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005-05-25 įsakymu Nr. 1K-170, 4 punktu, biudžetinės įstaigos vadovas atsako už biudžetinės įstaigos buhalterinės apskaitos organizavimą, o vadovaujantis taisyklių 20 punktu, vyriausiasis buhalteris atsako už tinkamai įformintų ir apskaitos dokumentais pagrįstų ūkinių įvykių ir ūkinių operacijų įtraukimą į apskaitą, buhalterinių įrašų atitiktį ūkinių įvykių ir ūkinių operacijų turiniui, apskaitos informacijos patikimumą, ūkinių operacijų teisėtumą, lėšų naudojimo teisės aktų nustatyta tvarka, tinkamo apskaitos dokumentų įforminimo kontrolę, biudžetinės įstaigos finansinės atskaitomybės sudarymą pagal sąskaitų duomenis.

1.2. Kiti pastebėjimai

Teisės aktais neregamentuota Fondo gautų lėšų, gražinus suteiktas valstybės paskolas aukštųjų mokyklų studentams, paskirstymo tvarka pagal paskolų rūšis. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas¹² ir kiti teisės aktai nenustato, kaip ir kokioms paskolų rūšims turi būti paskirstytos Fondui gražintos paskolų lėšos. Fondui 2007 m. buvo gražinta 9 475,9 tūkst. Lt.

Atkreipiame Fondo vadovybės dėmesį, kad pasirašytose su projektų vykdytojais sutartyse Fondas įsipareigojęs organizuoti ir atlikti projekto pateiktos mokslinės ataskaitos ekspertizę bei projekto finansinės ataskaitos ir finansinės ataskaitos suvestinės atitikties projekto biudžeto išlaidų sąmatai patikrinimą, tačiau ekspertai vertina mokslinę dalį, o išlaidų panaudojimo projekto vykdymo tikslams daugeliu atvejų nevertina (jų atliekamose funkcijose išlaidų panaudojimo vertinimas nenumatytas). Teigiame, kad negavus tinkamai įformintų dokumentų apie faktiškai patirtas išlaidas ir neatlikus išlaidų panaudojimo atitikties sąmatos apskaičiavimams ir sąmatai vertinimo, egzistuoja rizika, kad lėšos, skirtos projektui vykdyti, gali būti naudojamos kitoms įstaigos, gaunančios paramą projektui, reikmėms, o ne projektui vykdyti.

¹¹ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005-05-25 įsakymu Nr. 1K-170 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės (2005-12-30 įsakymo Nr. 1K-405 redakcija).

¹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-12-21 nutarimu Nr. 2073 patvirtintas Valstybės paskolų aukštųjų mokyklų studentams suteikimo, administravimo ir gražinimo tvarkos aprašas.

Rekomendacijos

Atsižvelgdama į ataskaitoje išdėstytus dalykus, kurie yra reikšmingi ir turėjo įtakos asignavimų valdytojo finansinės atskaitomybės duomenų teisingumui, Fondo vadovybė turi imtis priemonių ir užtikrinti, kad:

– būtų sustiprintos vykdomų projektų sąmatų pagrindimo, lėšų naudojimo nustatytiems tikslams kontrolės priežiūros procedūros ir kad faktinių išlaidų apskaita būtų tvarkoma vadovaujantis apskaitos principais ir taisyklėmis.

Pažanga šalinant nustatytus trūkumus

Fondas dėl audito metu nustatytų neatitikimų ir teiktų rekomendacijų buvo informuotas Valstybės kontrolės 2007-09-25 raštu Nr. S-(50-1.11)-1446 „Dėl valstybės biudžeto asignavimų 2008 metams išlaidų poreikio planavimo“, 2007-11-28 raštu Nr. S-(50-1.11)-1776 „Dėl vidaus kontrolės sistemos vertinimo“, 2007-12-21 Nr. S-(50-1.11)-1990 „Dėl devynių mėnesių finansinės atskaitomybės vertinimo“.

Fondas dalį klaidų, kurios turėjo įtakos finansinių ataskaitų teisingumui, ištaisė iki finansinės atskaitomybės sudarymo.

Dėkojame Lietuvos valstybinio mokslo ir studijų fondo darbuotojams už bendradarbiavimą ir pagalbą atliekant 2007 metų finansinės atskaitomybės auditą.

Apie rekomendacijų įvykdymą iki 2008 m. liepos 1 d. prašome informuoti Valstybės kontrolės 5-ąjį audito departamentą.

5-ojo audito departamento direktorė

Daiva Bakutienė

5-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Ona Kunigėlienė